

onderwijs transformeert

Burgerschap

Op Buitenwijs wordt ieder kind gestimuleerd het eigen burgerschap te ontwikkelen. Burgerschapsonderwijs neemt een integrale plek in op Buitenwijs. Je vindt het terug in alle facetten van zowel de organisatie & cultuur als in de leeromgeving & onderwijsinhoud.

Leeromgeving & Onderwijsinhoud

Het totale onderwijsaanbod op het gebied van burgerschapsonderwijs richt zich op onderstaande kernaspecten:

1. Het nadrukkelijk en expliciet bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat (wetsartikel a).
2. Het beschrijven hoe ze met hun kinderen werken aan de sociale en maatschappelijke competenties die nodig zijn om te functioneren in een pluriforme democratische samenleving (wetsartikel b).
3. Het borgen van aandacht voor en kennis van soorten van diversiteit op het niveau van groepen en individuen en het bevorderen van de acceptatie daarvan (wetsartikel c).
4. Het vormgeven van de school als oefenplaats voor democratisch burgerschap (wetsartikel d).
5. De ontwikkeling van een kind tot veerkrachtige wereldburger, die aan het einde van de school looptijd beschikt over de vaardigheden om het eigen leven op waardevolle wijze vorm te geven.

Deze aspecten zijn verder geconcretiseerd in de volgende leerdoelen;

Subthema	Concreet leerdoel
Vrijheid en gelijkheid	Kinderen leren van, door en over de waarden van de democratische rechtsstaat. Dit begint met regels/afspraken in de eigen leefomgeving en breidt uit naar de publieke ruimte en samenleving.
Macht en inspraak	Kinderen leren manieren waarop ze besluitvormingsprocessen op vreedzame wijze kunnen beïnvloeden. Ze maken kennis met macht en gezag en de wijze waarop dit georganiseerd is op verschillende niveaus.
Democratische cultuur	Kinderen leren dat hun stem gehoord wordt en dat hun inbreng ertoe doet bij besluitvormingsprocessen in de klas. Zij ervaren dat de ander ook een stem heeft en ontdekken daarbij overeenkomsten en verschillen tussen mensen.
Identiteit	Kinderen ontdekken hun primaire en secundaire emoties, ambities, talenten en ontwikkelpunten. Ze raken bewust van identiteitsvorming en reflecteren op tradities, vieringen en rituelen.
Diversiteit	Kinderen leren woorden te geven aan wat de ander doet en wil en ontdekken daarin overeenkomsten en verschillen. Ze leren onderlinge conflicten vreedzaam op te lossen. Ze maken kennis met levensbeschouwelijke stromingen.
Solidariteit	Kinderen ontwikkelen manieren om de eigen en de belangen van anderen te behartigen; alsmede uitsluiting, onrechtvaardigheid, discriminatie en ongelijke behandeling te herkennen en benoemen.
Digitaal samenleven	Kinderen leren over de effecten van de online wereld op hun identiteit, persoonlijke (online) leven en op de publieke sfeer. Ze leren kritisch en creatief denken over media-inhouden en -processen en daar ook naar handelen.
Duurzaamheid	Kinderen leren in duurzaamheidskwesties over verschillende waarden en belangen en de gevolgen daarvan voor de leefomgeving, nu en later. Ze leren duurzame keuzes te herkennen en te reflecteren op hun eigen gedrag.
Globalisering	Kinderen verkennen hoe zij zelf, klasgenoten en andere mensen in Nederland verbonden zijn met andere delen van wereld en leren over internationale samenwerking.
Technologisch burgerschap	Kinderen leren over de invloed van technologische ontwikkelingen op henzelf en hun leefomgeving. Ze leren ethische kwesties te herkennen en gaan in gesprek over verschillende perspectieven, die ze zelf kunnen innemen.
Denk en handelwijzen	Kinderen leren kritisch denken en handelen, empathische vermogens, ethisch redeneren en communiceren. Deze denk- en handelwijzen worden toegepast in samenhang met de inhouden van de overige bouwstenen.

De leerdoelen komen terug in de verschillende ontwikkelpijlers. Dit zijn Eigenwijs, Sociaalwijs, Natuurwijs, Wereldwijs, Digiwijs, Ontwerpwijs, Bovenwijs en Basiswijs. De ontwikkelpijlers geven richting aan het onderwijs in de vorm van activiteiten en projecten, maar zijn ook fysiek zichtbaar op het terrein.

Hoe de leerdoelen zich precies verhouden tot de ontwikkelpijlers is terug te vinden in de bijgevoegde bijlage 'Leerdoelen burgerschap'.

Tevens zijn daar de kerndoelen herhaald die in onze ogen betrekking hebben op burgerschapsonderwijs. Het gaat in onze ogen om kerndoelen 2, 3, 12, 14, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 45, 47, 54, 55, 56, 57 en 58. Dit is een groter aantal kerndoelen dan dat in veel burgerschapshandleidingen voor primair onderwijs wordt benoemd. Geleerde vaardigheden of behandelde stof in relatie tot deze kerndoelen hebben een significante invloed op hoe jij als kind en later als (jong) volwassene in het leven staat en hoe je omgaat met anderen. Daarmee is het relevant voor burgerschapsvorming en dient hier bewust mee omgegaan te worden.

Hieronder volgt een exemplarische toelichting bij de ontwikkelpijlers rondom burgerschapsonderwijs.

Basiswijs

De basis van onderwijs is nieuwsgierigheid. De intrinsieke motivatie om dingen te vatten, te snappen en te ervaren. Het opzoeken van die nieuwsgierigheid, het verruimen van je eigen blik en het stellen van vragen is een basisvaardigheid op Buitenwijs. Deze wordt gestimuleerd wordt door o.a. filosofie. Dit kan natuurlijk over van alles gaan, maar op Buitenwijs worden kinderen gestimuleerd om juist dat te bevragen wat waarheid lijkt te zijn. De fundamenteën van ons bestaan, onze cultuur en onze normen en waarden. Alles wat gewoon lijkt te zijn. Dit raakt altijd aan de basiswaarden van de westerse cultuur waarin wij leven, zoals vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit.

Het doorleven van deze begrippen en het zelf mogen vormgeven aan wat dit jou voor betekent staat hier centraal. Door filosofische gesprekken aan te gaan met kinderen kunnen ze hier op een vrije en speelse manier vorm aangeven. Denk hierbij aan vragen als wat is vrijheid voor jou? Wanneer beperkt jouw vrijheid, de vrijheid van een ander? Als je anders bent en andere dingen wilt, hoe kun je elkaar toch in je waarde laten? Hoe ga je daar mee om? Wat betekent het om tolerant te zijn, of solidair?

Eigenwijs

Intercultureel leren is het stimuleren van een respectvolle, interculturele dialoog. Binnen Eigenwijs is aandacht voor de eigen identiteit, en voor de culturele, religieuze en etnische diversiteit op school en in de samenleving.

Op Buitenwijs vinden we het belangrijk om te vieren. Jaarfeesten geven een houvast in het jaar, we volgen hierbij de seizoenen. Ook bieden feesten de mogelijkheid om met elkaar over verschillen heen te stappen. Door feesten van verschillende culturen te vieren en te ervaren, zoeken we verbindingen in de religieuze en etnische diversiteit.

We vieren niet alleen de feesten die het jaar markeren, maar ook de leermomenten, de succeservaringen. Elk kind mag zelf aangeven wanneer het vindt dat het iets nieuws eigen heeft gemaakt of een levenservaring heeft opgedaan. Dit wordt dan gevierd op de wijze die het kind zelf aangeeft. Dit principe komt van oeroude Aboriginonal stammen, waar ze feest vieren als ze een beter, verstandiger mens zijn geworden dan het voorgaande jaar.

Sociaalwijs

Door op dagelijks niveau bewust bezig te zijn met jezelf in relatie tot de ander, de groep en de buitenwereld, daar bij stil te mogen staan en te mogen experimenteren, wordt er op duurzame wijze gewerkt aan sociale cohesie en alle vaardigheden die daarbij komen kijken.

In Sociaalwijs zal veel gewerkt worden met theatertechnieken als situatieschetsen en rollenspelen. Enerzijds als reflectie op wat kinderen meemaken de rest van de dag en buiten schooltijd. Anderzijds als oefenplaats en voorbereiding. Zo wordt er aandacht geschonken en ruimte geboden aan het essentiële proces van groepsdynamiek.

Dit proces speelt altijd mee in onderwijsactiviteiten. Vaak wordt er pas extra aandacht aan geschonken op momenten dat het niet goed gaat. Op Buitenwijs is het een dagelijks terugkerende oefening. Tevens biedt het kinderen de kans om de eigen rol in de groep te ontdekken en hiermee te spelen, wat ze in staat stelt om in andere onderwijsactiviteiten bewust verschillende rollen aan te nemen.

Sociaalwijs biedt niet alleen ruimte aan de verhouding en dynamiek tussen kinderen & begeleiders onderling, maar ook aan gedrag in relatie tot familie, vrienden, buren, vreemden en andere wereldburgers. Het inzoomen op verschillende relaties kan geïnitieerd worden door een begeleider, maar zeker ook door kinderen zelf. Het aansluiten bij de belevingswereld van kinderen is essentieel.

Wereldwijs

Bij wereldwijs wordt de nadruk vooral gelegd op wereldburgerschap. Dit gaat in eerste instantie over verbondenheid en solidariteit met alles wat leeft op deze aarde. Zowel met andere mensen, culturen en religies, als met de flora en fauna.

Eén van de bedoelingen van de pijler wereldwijs is om engagement te creëren vanuit de kinderen. Om ze te laten ervaren dat ze onderdeel uitmaken van een groter, complex geheel. Dat er een wereld aan hun voeten ligt om te ontdekken en dat zij positieve invloed kunnen uitoefenen.

Het uitgangspunt hierbij is het handelen vanuit een regeneratieve cultuur. Kunnen wij als mensen de aarde helpen te groeien en bloeien in plaats van haar uit te buiten. Hier zullen allerlei soorten projecten uit voort komen. Zowel op mondiaal niveau met, nader te zoeken zusterscholen, als op microniveau in bijv. je eigen gezin. Voor inhoudelijke thema's zullen de SDG's (sustainable development goals) een belangrijke richtlijn vormen.

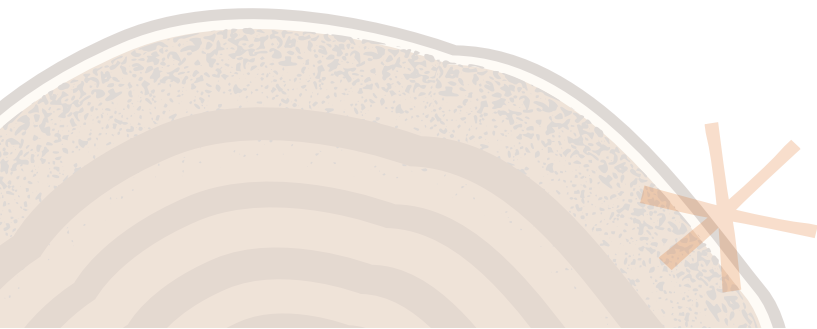
Digiwijs

Burgerschapsvorming gaat ook over het bewust en verstandig omgaan met (digitale) technieken. Over mediawijsheid, betrouwbare bronnen, fake news, deep fakes, maar ook over data. Wat is data, waar komt het vandaan? Welke data deel jij en waarom? Waar gaat data naartoe? Wat wordt er met data gedaan? Bewustwording wordt deels bereikt door zelf te creëren. Het zelf opstellen van algoritmen, programmeren van code of robotiseren van processen leidt tot beter begrip van de kracht van technologie en de schaduwzijde daarvan.

Bovenwijs

Bovenwijs is de vrije pijler waar kinderen volledig vorm mogen geven aan hun eigen ideeën. Zo kan hun nieuwsgierigheid leiden tot projecten in relatie tot de school zelf. Denk aan het creëren van een moestuin, speelplaats of andere fysieke uiting.

Dit is bij uitstek een oefenplaats voor democratisch burgerschap. Kinderen krijgen de ruimte om eigen ideeën verder te brengen en aan actieve burgerschapsvorming te doen. Hier worden essentiële vaardigheden en karaktereigenschappen getraind zoals lef, communiceren, onderzoeken, plannen, democratische besluitvorming, samenwerken en regelen. Kinderen worden overal bij betrokken. Zelfs bij het besturen. Dit kan besturen van een project zijn, maar ook besturen van een groep en zelfs de school. Het doorleven van verschillende democratische principes is zeer effectief in groeiend begrip van de democratische rechtsstaat.

Inzichtelijkheid

De ontwikkeling van kinderen op het gebied van burgerschap zal gevolgd worden met digitale portfoliosoftware. In dit kindvriendelijke en veilige digitale systeem kunnen kinderen hun werk en/of beeldmateriaal hiervan uploaden. Elk project waar een kind aan werkt, krijgt een plek in het portfolio.

Binnen de software zal gebruik worden gemaakt van een tagsysteem, waar ook op gefilterd kan worden, zodat voor de docent in een oogopslag duidelijk wordt welk werk in relatie staat tot de ontwikkeling van burgerschap.

Op basis hiervan gaan kind en begeleider het gesprek aan over burgerschapselementen in relatie tot de leerdoelen. Tijdens dit gesprek worden nieuwe ontwikkelmogelijkheden en leervragen besproken, zodat een kind verder kan met zijn/haar burgerschapsontwikkeling. Dit vindt plaats volgens de methodiek van de 'zone van naaste ontwikkeling'.

Organisatie & Cultuur

Leven lang leren

Burgerschap is een integraal onderdeel van je identiteit als individu. Het is mooi als je dit tijdens je schooltijd kan ontwikkelen, maar deze ontwikkeling stopt niet zodra je volwassen bent. Alle begeleiders op Buitenwijs, inclusief het bestuur, committeren zich aan een continue ontwikkeling van het eigen burgerschap. Dit betekent o.a. een reflectie cyclus op het eigen gedrag in relatie tot de ander, de eigen positie en rol binnen de school.

Sociocratie

Buitenwijs gaat zich organiseren als sociocratie. Democratische waarden als gelijkheid en autonomie spelen hier een belangrijke rol. Buitenwijs wordt een platte organisatie, die zich organiseert in circles, en veel besluiten zal nemen op basis van een democratisch overlegmodel.

Er zal veel ruimte zijn om door de jaren heen verschillende rollen aan te nemen en zo jezelf en je burgerschap steeds verder te ontplooien. De eigen nieuwsgierigheid en behoeftes van medewerkers kan ook tot uiting komen door nieuwe rollen en circles te laten ontstaan.

De stem van het kind is ook zeer belangrijk en wordt als gelijkwaardig geacht. Kinderen kunnen deelnemen in circles of zelf circles vormen. Dit stimuleert niet alleen het burgerschap van de hele organisatie, maar ook het leren van elkaar, tussen volwassenen en kinderen.

Duurzaam & regeneratief

Binnen Buitenwijs staat duurzaamheid hoog in het vaandel. Niet alleen in praktische uitingen als upcycling projecten, een natuurinclusief schoolterrein of een plastic vrije school, maar ook in de vorm van een duurzame cultuur. Een regeneratieve cultuur. Een ecosysteem.

Hoe je met elkaar omgaat, hoe je je organisatie inricht en alle keuzes die je op dagelijks niveau maakt hebben invloed op het leerproces van kinderen. Datgene wat ze zien gebeuren, dat wordt beschouwd als normaal. Wij hebben een voorbeeldfunctie. Op Buitenwijs meten we niet met twee maten, maar willen we datgene wat we samen met kinderen leren, ook zelf uitdragen.

Bij een vernieuwende school past een vernieuwende cultuur. Een open en inclusieve cultuur, die werkt als een ecosysteem. Elke schakel is onmisbaar en iedereen heeft elkaar nodig. Elkaar waarderen en positief bekrachtigen ligt aan de basis. Buitenwijs gaat voor een cultuur waarin alle medewerkers zichzelf kunnen zijn en ook zichzelf ook mogen blijven ontwikkelen.

Aanmeldbeleid & representatie

Voor het bevorderen van burgerschapsvorming achten wij het cruciaal dat kinderen op dagelijks niveau leren omgaan met verschillen. Verschillen in culturele, sociale, en religieuze achtergrond. Echt wederzijds begrip bereik je niet door te leren over andere mensen, maar door te leren van andere mensen.

Wij hopen met Buitenwijs een school neer te zetten die onderwijssegregatie tegengaat en onderwijs integratie bevordert. Dit begint met een weloverwogen aannamebeleid voor nieuwe kinderen. Wij zullen verschillende communicatiecampagnes opzetten die speciaal getarget zijn op verschillende bevolkingsgroepen binnen de samenleving. Zo hopen we een schoolpopulatie op te bouwen die daadwerkelijk een afspiegeling is van de maatschappij.

Daarnaast willen we het begeleidersteam zo representatief mogelijk maken. Een diverse groep medewerkers zorgt voor beter resultaat, maar ook voor een betere inclusieve beleving onder kinderen en hun ouders. Daarnaast zorgt een sterke representatie onder docenten, beleidsmakers en bestuurders voor een kleinere kans op (onbewust) racisme of genderstereotypering.

